

ՀԱՅԿ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

«Մխիթար Գոշ» Հայ-ռուսական միջազգային համալսարանի տնտեսագիտության, մաթեմատիկայի և ինֆորմատիկայի ամբիոնի հայցորդ

**ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ
ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ
ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆ
ԱՌՄՆՁԻՆ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ**

Ինչպես ամբողջ աշխարհում, այնպես էլ Հայաստանի Հանրապետությունում տարածքային կառավարման տեղն ու դերը աշխատանքի բաժանման մեխանիզմում պայմանավորված է հետևյալ բնութագրիչներով.

Տարածքային կառավարումը դա՝

ա) միասնական պետական իշխանության կենսագործման ուղղությամբ իրականացվող գործունեության հստակ տեսակ է, որն ունի գործառույթային յուրահատկություն, որով տարբերվում է պետական իշխանության իրագործման այլ տեսակներից (ձևերից),

բ) գործադիր-կարգավորող բնույթի գործունեություն է: Դրա հիմնական ուղղությունը կատարումն է, այսինքն՝ օրենքներն ու ենթաօրենսդրական նորմատիվ ակտերը կյանքի կոչելը: Այդ նպատակն իրականացվում է անհրաժեշտ իրավաբանական-իշխանական լիազորությունների գործադրման միջոցով,

գ) տարածքային կառավարման մարմինների մենաշնորհն է:

Այդպիսին է տարածքային կառավարման ընդհանրացված բնութագիրը, որին կարելի է ավելացնել նաև դրա որոշ այլ առանձնահատկություններ, մասնավորապես համակարգի ուղղահայացությունը (ենթակարգությունը, աստիճանակարգությունը), տարածքային կառավարման մարմիններին պատկանող իշխանական լիազորությունների իրականացումը, օրենսդրությամբ նախատեսված իրավաստեղծ գործունեության (իրավակիրառման և իրավաստեղծման զուգակցման) հնարավորությունը և այլը:

Հայաստանի Հանրապետությունում տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման համակարգերի ձևավորման հիմքը, ըստ էության, հանդիսացավ 1995 թվականի հուլիսի 5-ին ընդունված ՀՀ Սահմանադրությունը: Մասնավորապես Սահմանադրության 104-րդ հոդվածով սահմանվեց, որ Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային միավորներն են՝ մարզերը և համայնքները: Միաժամանակ, 107-րդ և 105-րդ

հոդվածներով համապատասխանաբար սահմանվեցին, որ մարզերում իրականացվում է պետական կառավարում, իսկ համայնքներում՝ տեղական ինքնակառավարում:

Մարզերում արդյունավետ պետական կառավարում իրականացնելու նպատակով 1997 թվականի մայիսի 6-ին ընդունվեց «Հայաստանի Հանրապետության մարզերում պետական կառավարման մասին» ՀՀ Նախագահի հրամանագիրը, որի 1.2 կետով սահմանվեց, որ պետական կառավարումը մարզում ապահովվում է մարզի տարածքում կառավարության տարածքային քաղաքականության իրականացման և հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային ծառայությունների գործունեության համակարգման միջոցով: Հրամանագրով սահմանվեց, որ տարածքային քաղաքականությունը մարզում իրականացնում է մարզպետը՝ մարզպետարանի աշխատակազմի և մարզային ենթակայության կազմակերպությունների միջոցով:

Սակայն, 1997 թվականից հետո ՀՀ կառավարության գործունեության արդյունավետության բարձրացման նկատառումներով պայմանավորված, ինչպես նաև քաղաքական գործելաճի ձևավորված ավանդույթի արդյունքում՝ մարզպետներին վերապահվեցին մի շարք գործառույթներ, որոնք, ըստ էության, օրենսդրորեն որևէ փաստաթղթում չարտացոլվեցին:

Միաժամանակ, հրամանագրի ընդունումից հետո վերջինիս հետ առնչություն ունեցող մի շարք օրենսդրական ակտերում տեղի ունեցան փոփոխություններ, որոնք միշտ չէ, որ արտացոլվեցին հրամանագրի համապատասխան դրույթներում, չնայած այն հանգամանքին, որ «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված է, որ իրավական ակտը չպետք է հակասի հավասար կամ ավելի բարձր իրավաբանական ուժ ունեցող իրավական ակտերին, իսկ 36-րդ հոդվածի 4-րդ մասով գրված է, որ նորմատիվ իրավական ակտում միևնույն հասկացությունը սահմանելիս կամ միևնույն միտքն արտահայտելիս պետք

ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

է կիրառվեն միևնույն բառերը, տերմինները կամ բառակապակցությունները՝ որոշակի հերթականությամբ:

Արդյունքում ստեղծված է այնպիսի իրավիճակ, երբ հրամանագրում առկա է օրինակ՝ «Քաղաքացիական ծառայության մասին» ՀՀ օրենքին հակասող դրույթներ, մասնավորապես հրամանագրի 1.9-րդ կետում գրված է, որ մարզպետարանի աշխատակազմում քաղաքացիական ծառայության պաշտոններում նշանակում և պաշտոններից ազատում կատարվում է Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական ծառայության մասին օրենսդրությամբ սահմանված կարգով՝ մարզպետի կողմից՝ քաղաքացիական ծառայության բարձրագույն պաշտոններում, մարզպետարանի աշխատակազմի ղեկավարի կողմից՝ քաղաքացիական ծառայության գլխավոր, առաջատար և կրտսեր պաշտոններում, մինչդեռ «Քաղաքացիական ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն՝ քաղաքացիական ծառայության բարձրագույն պաշտոնների խմբի առաջին ենթախմբի պաշտոններում (որը հանդիսանում է մարզպետարանի աշխատակազմի ղեկավարի պաշտոնը) նշանակում և ազատում կատարվում է վարչապետի կողմից, իսկ մարզպետը պաշտոնի նշանակում և ազատում է միայն քաղաքացիական ծառայության բարձրագույն պաշտոնների երկրորդ ենթախմբի, ինչպես նաև գլխավոր խմբի առաջին ենթախմբի պաշտոններում:

Հրամանագրում առկա են նաև այնպիսի դրույթներ (տերմիններ), որոնք ՀՀ կառավարության համապատասխան որոշումներով վաղուց ճանաչված են ուժը կորցրած:

Հետևաբար, ներկայումս գործող հրամանագիրը ոչ միշտ է, որ արտացոլում է ոլորտում ձևավորված իրավահարաբերությունները:

Միաժամանակ, անհրաժեշտ է նկատի ունենալ նաև, որ իշխանության ապակենտրոնացման արդյունքում ձևավորված այս համակարգը մի կողմից հանդես է գալիս որպես իշխանության առանձին օղակ, իսկ մյուս կողմից՝ որպես հանրային կառավարման միասնական համակարգի բաղկացուցիչ մաս: Այս համատեքստում 1997 թվականից հետո կարևորվեց և ներկայումս էլ կարևորվում է այնպիսի քաղաքականության իրականացումը, որը համակարգի կայացման գործընթացին զուգընթաց հնարավորություն կընձեռի իրականացնել հանրապետական գործադիր մարմիններում կենտրոնացված որոշ գործառնությունների արդյունավետ ապակենտրոնացման քաղաքականություն:

Ուստի, հիմք ընդունելով վերոգրյալը, ինչպես նաև պետության կայացման և տնտեսության զարգացման գործընթացում տարածքային կառավարման մարմինների մեծ դերակատարումը՝ վերջիններիս գործունեության արդյունավետության

բարձրացման նպատակով, անհրաժեշտություն է ներկայիս գործող «Հայաստանի Հանրապետության մարզերում պետական կառավարման մասին» հրամանագիրը ճանաչել ուժը կորցրած և մշակել ՀՀ Նախագահի նոր հրամանագիր, որը ամբողջությամբ կարտացոլի վերոնշյալ խնդիրները:

Միաժամանակ, նպատակահարմար է, որ նոր հրամանագրի հիմնական առաքելությունը հանդիսանա մարզպետի և մարզպետարանի գործունեության կանոնակարգումը, այլ ոչ թե նրանց միջոցով պետական քաղաքականության իրականացումը: Այս պարագայում ճիշտ կլինի, որ նոր հրամանագիրը կոչվի «Հայաստանի Հանրապետության մարզերում տարածքային կառավարման մարմինների գործունեության կարգը սահմանելու մասին»:

Նոր հրամանագրում, գործողի համեմատ, պետք է հստակեցվի, ինչպես նաև ներառվի բովանդակային մի քանի սկզբունքներ, մասնավորապես՝

1. Տարածքային կառավարման մարմինների ներգրավում տարածքային քաղաքականության մշակման գործընթացին – Հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ մարզպետը, հանդիսանալով կառավարության ներկայացուցիչը մարզում, ավելի քաջատեղյակ է տեղի խնդիրներին՝ նպատակահարմար է կառավարության տարածքային քաղաքականության մշակման գործընթացին վերջինիս դարձնել մասնակից: Գործընթացը կարևորում ենք նաև այն հանգամանքով պայմանավորված, որ կառավարությունը իր մշակած քաղաքականությունը մարզում իրագործում է մարզպետարանի միջոցով:

Միաժամանակ, ցանկանում ենք նշել, որ գործնականում մարզպետները այս կամ այն չափով արդեն իսկ իրենց մասնակցությունն են ունենում տարածքային քաղաքականության մշակման որոշ գործընթացներին, մասնավորապես՝ մարզային զարգացման ծրագրերի մշակման աշխատանքներին:

2. Ըստ ոլորտների մարզպետների կողմից իրականացվող գործառնությունների ցանկի հնարավորինս հստակեցում - Անհրաժեշտ է ընդլայնել մարզպետների գործունեության շրջանակը՝ մարզպետի կողմից մարզի տարածքում կառավարության տարածքային քաղաքականությունն իրականացվող բնագավառների ցանկում նախատեսելով ներկայիս հրամանագրում չընդգրկված՝ մարզի տնտեսական զարգացման, միջազգային համագործակցության, երիտասարդության, պաշտպանության, արտակարգ իրավիճակների և քաղաքացիական պաշտպանության բնագավառները:

Հստակեցման կարիք ունի նաև յուրաքանչյուր բնագավառում մարզպետի կողմից իրականացվող գործառնությունների ցանկը, որտեղ անհրա-

ժեշտ է նախատեսել այնպիսի լիազորություններ, որոնք ներկայումս մարզպետները իրականացնում են իրենց աշխատանքային գործունեության ընթացքում, կամ որոնց իրականացումը կբարձրացնի մարզում տվյալ ոլորտին հատկացված միջոցների օգտագործման արդյունավետությունը:

3. Մարզպետների կողմից իրականացվող գործառնությունները այլ ոլորտներում - ներկայիս գործող հրամանագրում չկան նախատեսված այնպիսի դրույթներ որոնցով կնկարագրվեն մարզպետի գործառնությունները մարզի տարածքում ժողովրդավարական համակարգի զարգացման և պաշտպանման, օրենքների գերակայության ապահովման, քաղաքացիական հասարակության կայացման և զարգացման, մարդու իրավունքների, ազատության և տեղեկատվության մատչելիության ապահովման բնագավառներում, մինչդեռ թվարկված բնագավառները հանդիսանում են շատ կարևոր ոլորտներ պետության կայացման և զարգացման գործընթացում:

Առաջարկվում է նախատեսել նաև դրույթներ, համաձայն որոնց՝ «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքին համաձայն՝ մարզպետը իր գործունեությունը թափանցիկ և հրապարակային դարձնելու նպատակով, մարզին առնչվող հիմնախնդիրները և իր ընդունած որոշումները ու արձակած կարգադրությունները կհրապարակի մարզպետարանի ինտերնետային կայք էջում: Մարզպետը պետք է ապահովի նաև մարզի տարածքում մարզպետարանի և մարզային ենթակայության կազմակերպությունների գործունեության թափանցիկությունը և հրապարակայնությունը, որը կհանդիսանա կարևոր գործոն ժողովրդավարության կայացման գործընթացում:

Մարզպետի գործունեության հրապարակայնության ապահովման հետ համատեղ նույնքան կարևոր է նաև մարզպետի և քաղաքացիների փոխհարաբերությունների հստակ նկարագրումը: Այս համատեքստում պետք է սահմանել, որ մարզպետն իրականացնում է քաղաքացիների ընդունելություն առնվազն ամիսը մեկ անգամ, և, ընդ որում, հիմք ընդունելով այն հանգամանքն, որ Հայաստանի Հանրապետությունում տարածաշրջանները ներկայիս վարչատարածքային բաժանմամբ իրարից կտրտված են՝ անհրաժեշտ է սահմանել նաև դրույթ, համաձայն որի՝ մարզպետը կպարտավորվի քաղաքացիների ընդունելություն կազմակերպել նաև մարզի յուրաքանչյուր տարածաշրջանում՝ քաղաքացիների հարմարության ապահովվման նկատառումներով պայմանավորված:

4. Մարզպետի համակարգման ոլորտում գտնվող հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային ծառայությունների հետ համագործակցության և գործողությունների փոխ-

համաձայնեցման մեխանիզմների հստակեցում – ինչպես արդեն իսկ նշվեց, հրամանագրով սահմանված է, որ պետական կառավարումը մարզում ապահովվում է մարզի տարածքում կառավարության տարածքային քաղաքականության իրականացման և հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային ծառայությունների գործունեության համակարգման միջոցով: Այստեղ կարևոր է «համակարգում» բառի պարզաբանումը, մասնավորապես նկարագրումը, թե իրար հետ փոխկապակցված ինչ գործողությունների իրականացման լիազորություններ ունի մարզպետը և արդյոք բոլոր հանրապետական գործադիր մարմինների բոլոր տարածքային ծառայությունների նկատմամբ ունի նույն լիազորությունները:

Եթե դիտարկենք գործող հրամանագրի 1.21-1.25 կետերը (որոնք վերաբերվում են հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային ծառայությունների գործունեության համակարգմանը), ապա դրանցում նկարագրված են մարզպետի լիազորությունների շրջանակը ընդամենը մի քանի ոլորտներում: Գործող հրամանագրում առկա է նաև այնպիսի ոլորտ (օրինակ ներքին գործերի ոլորտը), որի նկարագիրը և ոլորտի համար պատասխանատու հանրապետական գործադիր մարմինը գործող օրենսդրությամբ ներկայացված չէ:

Ինչևէ, միանշանակ առկա է մարզպետների կողմից հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային կենտրոնների գործունեության համակարգման գործառնության հստակեցման անհրաժեշտություն: «Համակարգման» գործառնության հստակ նկարագրումն ինքնին հանդիսանում է շատ բարդ գործընթաց, քանի որ մի կողմից, գտնվելով գործադիր մարմնի ուղղահայաց ենթակայության տակ, տարածքային կենտրոնի ղեկավարը պարտավոր է իրականացնել իր անմիջական ղեկավարի հանձնարարությունը, մյուս կողմից, գտնվելով մարզպետի «համակարգման» ոլորտում, վերջինս պարտավոր կլինի իրականացնելու նաև մարզպետի ցուցումները, և դրանք առանձին դեպքերում կարող են և չհամապատասխանել միմյանց:

Ենթադրելով, որ նմանատիպ իրավիճակ չի կարող առաջանալ, քանի որ պետության քաղաքականությունն մշակող մարմինը հանդիսանում է կառավարությունը (յուրաքանչյուր նախարարություն իրեն վերապահված ոլորտում), իսկ տարածքային կառավարման մարմինները հանդիսանում են մշակված քաղաքականությունը տեղերում իրագործող մարմիններ: Այսինքն, քաղաքականություն մշակող մարմինների, այդ թվում նրանց տարածքային կենտրոնների և մշակված քաղաքականությունը իրագործող մարմինների գործողությունները

ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

չեն կարող հակասել միմյանց: Սակայն, այստեղ պետք է նկատի ունենալ, որ ոչ բոլոր իրավահարաբերություններն են, որոնք կանոնակարգված են օրենսդրորեն, և առօրյա կյանքում հաճախ ի հայտ են գալիս այնպիսի իրավիճակներ, որոնց հետ տեղերում աշխատող կառույցները ստիպված են գործունենալ նախքան դրանց կանոնակարգումը:

Հիմք ընդունելով վերոգրյալը՝ կարելի է առաջարկել հետևյալ դրույթները.

1) Մարզպետի համակարգման ոլորտում գտնվող գործադիր մարմինների տարածքային ծառայությունների ցանկը սահմանվի Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից: Այս պարագայում կառավարությունը հնարավորություն կունենա իր քաղաքականության գերակայություններով, ինչպես նաև ոլորտային զարգացման ռազմավարությամբ պայմանավորված ըստ անհրաժեշտության արագ կերպով փոփոխություններ իրականացնել տվյալ ցանկում՝ միաժամանակ սահմանելով նաև մարզպետի լիազորությունների շրջանակը այս կամ այն ոլորտում:

2) Մարզում գործադիր մարմինների տարածքային ծառայությունների գործունեության համակարգումը, մարզպետին օրենսդրությամբ վերապահված իրավասության սահմաններում, լայն առումով պետք է ընդգրկի գործադիր մարմինների տարածքային ծառայությունների և մարզպետարանի աշխատակազմի ու տեղական ինքնակառավարման մարմինների համատեղ և համաձայնեցված գործունեության կազմակերպումը:

3) Անհրաժեշտ է նկարագրել մարզպետի և տարածքային ծառայությունների ղեկավարների համագործակցության շրջանակը, մասնավորապես կարելի է սահմանել, որ մարզպետը կազմակերպում է խորհրդակցություններ մարզպետի համակարգման ոլորտում գտնվող տարածքային ծառայությունների ղեկավարների մասնակցությամբ և տարածքային ծառայությունների ղեկավարներին ներկայացնում ու ստանում է առաջարկություններ, օժանդակում է տարածքային ծառայությունների գործունեությանը, ապահովում դրանց համագործակցությունը տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու բնակչության հետ: Մարզպետը տարածքային ծառայության ղեկավարի հետ համաձայնեցված ժամկետում պետք է տարածքային ծառայությունների ղեկավարներից ստանա տեղեկատվություն մարզպետի ներկայացրած առաջարկությունների կատարման ընթացքի վերաբերյալ:

Միաժամանակ, հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ 1997 թվականից հետո էլեկտրամատակարարման, ջրամատակարարման, ջրահեռացման, ջերմամատակարարման և գազամատակարարման ոլորտներում գործունեություն իրականացնող կազմակերպությունները դարձել են իրա-

վաբանական անձինք, իսկ ՀՀ Սահմանադրության 83.5-րդ հոդվածի 2-րդ մասով գրված է, որ բացառապես Հայաստանի Հանրապետության օրենքներով են սահմանվում ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց իրավունքների և ազատությունների սահմանափակումները, նրանց պարտականությունները, ապա ճիշտ կլինի հրամանագրում սահմանել, որ մարզպետը հրավիրում և անց է կացնում խորհրդակցություն մարզի տարածքում կապի էլեկտրամատակարարման, ջրամատակարարման, ջրահեռացման, ջերմամատակարարման և գազամատակարարման ոլորտներում գործունեություն իրականացնող իրավաբանական անձանց հետ և նրանց ուշադրություն է հրավիրում ծագած խնդիրների լուծման անհրաժեշտության վրա:

4) Մարզի տարածքում երկու պետական կառույցների կողմից միանման քաղաքականություն իրականացնելու նպատակով անհրաժեշտ է սահմանել մարզպետի համակարգման ոլորտում գտնվող տարածքային ծառայությունների և մարզպետի տարեկան աշխատանքային ծրագրերի համաձայնեցման մեխանիզմներ:

5) Կարևոր գործոն է հանդիսանում մարզպետի և հանրապետական գործադիր մարմնի համագործակցության մեխանիզմների սահմանումը մասնավորապես կարելի է գրել, որ մարզպետը համագործակցում է հանրապետական գործադիր մարմինների հետ և նրանց քննարկմանն է ներկայացնում վերջիններիս իրավասությանը վերաբերող մարզին առնչվող հարցերը, ինչպես նաև օրենքով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կարգով անհրաժեշտ տեղեկատվություն է տրամադրում հանրապետական գործադիր մարմնին մարզում տիրող իրավիճակի վերաբերյալ և վերջինից ստանում է իր գործունեության համար անհրաժեշտ տեղեկատվություն:

5. Մարզխորհուրդի ղեկավարման հստակեցում և բարձրացում մարզային խնդիրների քննարկման և լուծման գործընթացում – ներկայիս գործող օրենսդրությամբ որևէ կերպ չի հստակեցվում մարզխորհուրդի դերը և նշանակությունը մարզային նշանակության խնդիրների քննարկման և դրանց լուծման գործընթացում, այնինչ վերջինիս դերի հստակեցման և այնտեղ մարզի համար կարևոր նշանակություն ունեցող գործընթացների պարտադիր քննարկման պարագայում մարզխորհուրդները կարող են հանդիսանալ մարզպետին կից գործող խորհրդակցական լուրջ մարմին, որի անհրաժեշտությունը առկա է:

Մարզի խորհուրդի կազմում ընդգրկելով մարզպետին և մարզի համայնքի ղեկավարներին՝ միաժամանակ անհրաժեշտ է սահմանել, որ մարզի խորհրդի նիստերին, մարզպետի հրավերով կարող են մասնակցել մարզպետի տեղակալը (տեղակալ-

www.lawinstitute.am

ները), հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային ծառայությունների ղեկավարներ, մարզպետարանի աշխատակազմի աշխատակիցներ, մարզի համայնքների ավագանիների անդամներ, մարզում գործող հասարակական կառույցների անդամներ, զանգվածային լրատվական միջոցների ներկայացուցիչներ և այլ անձինք:

Մարզխորհրդի նիստերին մարզպետը, մասնակիցներին իրազեկելով Հայաստանի Հանրապետության օրենքների, Հայաստանի Հանրապետության Նախագահի հրամանագրերի և կարգադրությունների, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի որոշումների, մարզպետի որոշումների ու կարգադրությունների մասին (անհրաժեշտության դեպքում տեղական ինքնակառավարման մարմիններին ներկայացնելով պարզաբանում օրենսդրության փոփոխությունից բխող տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործողությունների մասին), ծանոթանալով համայնքներում տիրող իրավիճակին՝ տարվող աշխատանքների ընթացքին և ծագած խնդիրներին, լսելով համայնքների ղեկավարների առաջարկություններն ու դիտողությունները մարզպետարանի և մարզային ենթակայության կազմակերպությունների գործունեության վերաբերյալ և լուծելով կազմակերպական այլ հարցեր, միաժամանակ մարզի խորհրդի քննարկմանը պարտադիր պետք է ներկայացնի մարզին առնչվող հետևյալ հարցերը.

- 1) Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն և Հայաստանի Հանրապետության վարչապետին ներկայացվող իր հաշվետվությունները՝ մարզի ընդհանուր սոցիալ-տնտեսական վիճակի և իր գործունեության մասին,
- 2) մարզի տնտեսական զարգացման տարեկան և երկարաժամկետ ծրագրերը՝ ներկայացնելով իր առաջարկությունները ծրագրերի վերաբերյալ,
- 3) մարզային զարգացման ծրագրերի իրականացման մոնիթորինգի արդյունքները,
- 4) Հայաստանի Հանրապետության վերահսկիչ պալատի և վերահսկողական գործառույթներ իրականացնող պետական այլ մարմինների կողմից մարզում իրականացված ստուգումների արդյունքում կազմված փաստաթղթերը,
- 5) Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեով մարզի տարածքում իրականացման համար նախատեսված ծրագրերը,
- 6) Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեով, և այլ միջոցներով մարզին վերաբերվող ծրագրերի կատարման ընթացքը,
- 7) համայնքի ղեկավարի վարքագծի վերաբերյալ իրավապահ մարմիններից ստացված տեղեկատվությունը:

Անհրաժեշտ է օրենսդրորեն ամրագրել նաև մարզի խորհրդի նիստի հրապարակային լինելու հանգամանքը, ինչպես նաև այս համատեքստում սահմանել, որ մարզի խորհրդի նիստի արդյունքում կազմվում է արձանագրություն, որը հրապարակվում է մարզպետարանի ինտերնետային կայքէջում:

6. Միջազգային համագործակցության քննազատում մարզպետի կողմից իրականացվող գործառույթների հստակեցում - պետականության կայացման և զարգացման գործընթացում կարևոր գործոն է հանդիսանում նաև այլ պետությունների և միջազգային կառույցների հետ փոխշահավետ համագործակցության իրականացումը: Այս գործընթացի ապահովման ընթացքում կարևոր դերակատարում պետք է ընձեռնվի նաև մարզպետարաններին, իհարկե ոչ թե պետությունների հետ համագործակցություն ապահովվելու առումով, այլ պետությունների կառուցվածքային միավորների և, ինչու չէ, միջազգային կառույցների հետ: Ուստի, առաջարկվում է նաև դրույթ նախատեսել, որ մարզպետը Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով փոխհամաձայնեցնում և ստորագրում է միջազգային պայմանագիր չհանդիսացող միջազգային բնույթի փաստաթղթեր:

7. Մարզպետի և մարզպետի տեղակալի խրախուսման և կարգապահական տույժի ենթարկման ընթացակարգերի հստակեցում - առաջարկվում ենք փոփոխություններ իրականացնել նաև մարզպետի և նրա տեղակալի նկատմամբ կիրառվող խրախուսման ու կարգապահական տույժի տեսակներում՝ այն հնարավորինս համապատասխանեցնելով «Քաղաքացիական ծառայության մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված քաղաքացիական ծառայողների նկատմամբ կիրառվող խրախուսման ու կարգապահական տույժերի տեսակներին:

Մասնավորապես, որպես խրախուսման միջոց կարելի է նախատեսել՝ շնորհակալության հայտարարումը, միանվագ դրամական պարգևատրումը, հուշանվերով պարգևատրումը, լրացուցիչ վճարովի արձակուրդի տրամադրումը և կարգապահական տույժի հանումը, իսկ որպես կարգապահական տույժեր կարելի է նախատեսել՝ նկատողությունը, խիստ նկատողությունը և պաշտոնից ազատում:

1. ՀՀ Սահմանադրություն:
2. «Վարչատարածքային բաժանման մասին» ՀՀ օրենք:
3. «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենք:
4. ՀՀ Նախագահի 1997թվականի մայիսի 20-ի «Մարզերում պետական կառավարման մասին» N728-Ն հրամանագիր:

РЕЗЮМЕ

Отдельные направления повышения эффективности деятельности органов территориального управления в Республике Армения

С целью осуществления эффективного государственного управления в марзах 6-го мая 1996-го года был издан указ Президента РА «О государственном управлении в марзах Республики Армения», которым были установлены основные положения и подходы реализации государственной политики в марзах, а также круг полномочий органов осуществляющих данную политику.

После 1997-го года, в связи с новыми потребностями, предъявляемыми обществом к системе управления, а так же исходя из соображений повышения эффективности деятельности Правительства Республики Армения, в результате ряда поправок изменились роль и значение марзпетарана в системе управления, которые так и не отразились на законодательном уровне.

В статье, наряду с обоснованием необходимости принятия нового указа, представлены некоторые функции и полномочия, делегирование которых марзпету приведет к развитию системы публичного управления, что косвенным образом содействует экономическому развитию марза. Проблема совершенствования публичного управления рассмотрена так же с позиций институтов демократического общества.

SUMMARY

Separate directions of increasing the effective activity of the territorial administrative units in RA

On May 6, 1997 for effective implementation of state management, the government adopted a presidential decree on “State management in the regions of RA” which not only issued the fundamental tenets and approaches of state policy, but also elected some plenipotentiaries to carry out that policy.

Since 1997 many changes have been made in the sphere of territorial administration, which in many cases are not reflected in the legislation.

Besides claiming the necessity of the new decree adoption, the article also represents some substantial activities, the maintenance of which will lead the regional governors to the development of public administration system, which will indirectly promote regional economic development.